

“Això dels crims és de tota la vida”

A la presentació del llibre expliqueu que “ja fa temps que es vessa molta sang”...

—És que el crim és present en tots els àmbits dels Països Catalans. Des de l'any 415, per exemple, que assassinaren el rei got Ataülfa a Barcelona, fins ara, amb els fets d'Olot, sense oblidar la filera de casos de corrupció. El crim és molt present a totes les capes de la societat. És de tota la vida, això. Ara, però, hi ha escriptors que ho recreen i que s'hi recreen.

—**La novel·la negra viu un bon moment. La novel·la negra catalana, també?**

—Jo crec que viu un moment excel·lent pel que fa a creació i un moment no tan dolç pel que fa a promoció i indústria. Han desaparegut les grans col·leccions, “La Cua de Palla” i “La negra” de La Magrana, per exemple, però, en canvi, es publica molta novel·la negra dintre els catàlegs generalistes d'editorials de tot el país. Però com que moltes d'aquestes editorials són petites o mitjanes, hi ha el problema de sempre: la visibilitat.

—**S'acabarà omplint per fi el buit que va deixar “La Cua de Palla”?**

—És difícil d'advertir. No veig que els editors vulguin recuperar cap col·lecció de novel·la negra en català de manera contundent. Cada intent de fer ressorgir “La Cua de Palla” —i n'hi ha hagut uns quants— s'ha acabat morint. No sé si és que el mercat no està per a col·leccions o què passa, però tampoc no sembla que cap editor s'hagi proposat seriosament de fer una col·lecció de novel·la negra en català. Opten cada vegada més per catàlegs generalistes i menys per catàlegs específics. L'enyorem i la continuarem enyorant molt, “La Cua de Palla”...

—**Aquesta falta d'especificitat és una mancança, és inevitable o què és?**

—També es pot veure des de la perspectiva que la novel·la negra catalana ha sabut entrar a tots els catàlegs generalistes, i guanyar premis Sant Jordi o Carlemany, per exemple, cosa que és molt bona notícia. Ara bé, és igualment cert que no es posen les eines per a crear

“Els darrers anys ha nascut i crescut una nova generació d'escriptors negres catalans”

Sebastià Bennassar és, juntament amb Àlex Martín, antòleg d'un llibre amb molta sang. ‘Crim. cat’ (Alrevés) aplega el bo i millor dels autors de novel·la negra contemporània en català. Són disset contes creats expressament per a l'ocasió.

un grup de lectors fidels que sàpiguen on anar a buscar. Això ajudaria que unes altres editorials també volguessin tenir la seva col·lecció, cosa que faria créixer l'oferta i el mercat i afavoriria la novel·la negra en català en general.

—**Què té Suècia que no tingui el nostre país?**

—Màrqueting. Avui dia, si a una novel·la negra catalana li posesis una faixa dient “Aquest és el llibre que Stieg Larsson s'enduia al lavabo”, en vendries el doble.

—**És per a fer-nos venir gana, aquesta antologia?**

—Sí. Són disset autors que s'han consolidat (alguns, com és el cas de Marc Pastor, amb un èxit esclatant) els últims deu anys: constatem, de fet, com els dar-

ters anys ha nascut i crescut una nova generació d'escriptors negres catalans, que conviuen amb els anteriors (amb Antoni Serra, Andreu Martín o Maria Antònia Oliver), i els presentem. La manera de fer créixer el cuquet de la curiositat en el lector és donar-li una peça breu. Després és possible que, ja fet el tast, passi a la novel·la o les novel·les d'aquests autors. La idea era buscar què es fa al màxim de llocs possibles dels Països Catalans.

—**Algun tret comú, entre els disset contes?**

—Així de cop, diria que no. Potser que n'hi ha molts que aprofiten els recursos dialectals per a acostar les seves narracions. Però no em sorprèn, això, ho atribueixo a un principi de versemblança, normal en literatura.

Bona collita de narrativa negra: la majoria dels participants a *Crims.cat*, en una fotografia conjunta durant l'acte de presentació, a Barcelona.

—Us ha sortit, per definició, un llibre més social que no *agathachristienc*?

—És clar: són contes negres i no pas contes policíacs, crec jo. Tots tenen la clara vocació de fer novel·la negra i social a la vegada. Des de Dashiell Hammett, la novel·la negra es defineix com la novel·la social dels nostres temps.

—Penseu que el conte negre es fa servir poc?

—Poc, sí. Hi ha literatures, com ara la nord-americana, on el conte és o era molt consolidat, sobretot amb el sorgiment de les publicacions setmanals de premsa massiva: *Esquire*, *Playboy* o *Penthouse* incloïen contes, per exemple. I sovint se'n publicaven de negres. Moltes vegades una novel·la negra neix dins una publicació periòdica, de sèrie *pulp*, amb pasta de paper molt barateta, etc. Hi ha una espècie de vinculació que, malauradament, es perd: a casa nostra hi ha molt pocs casos de conte negre. Jaume Fuster té *Les claus de vidre*, sí. Però és poc habitual.

—El gènere negre és cosa d'homes o això és un tòpic?

—Ara és dels gèneres més llegits a tot el món, i ja sabem que el lector avui dia és una lectora. En l'àmbit creatiu, hi ha de tot. I, si és cert que hi ha més homes que dones que fan novel·la negra, també ho és que alguna de les dones que tenim a l'antologia són de les de més èxit.

—Encara hi ha detectius de gavardina, als contes contemporanis?

—Pocs, molt pocs. Sí que hi ha, i es manté com una tradició, el malfactor protagonista, la història explicada des del punt de vista del criminal. Ja ho va fer Pedrolo, per exemple. I, des de Pedrolo i el personatge de l'Enric Vidal de Jaume Fuster, fins avui dia. Però, de gavardines, no en queden.

—I l'humor?

—“Qualsevol nit, a Figueres, pot sortir el sol”, de l'Agustí Vehí, és un dels contes d'humor general més divertits que he llegit mai. De plorar de riure, eh? I és negre. O sigui, que d'humor n'hi ha molt. D'ironia, també.

—Sang i humor casen bé?

—Fins i tot tenim humor sanguinolent lingüístic! El conte del Pau Vidal és ambientat a l'Institut d'Estudis Catalans i volta sobre les accepcions de la paraula “culer”. Ja saps que els catalans discutim sobre llengua una part important de la nostra vida.

—Corre la sang a la seu del IEC?

—Sí. I corre molt.

—Tot escenari és bo per al crim?

—És clar. Una de les coses que s'han produït aquests darrers deu anys és que ja no són les grans ciutats l'únic lloc on passen les accions criminals. Ara penso en la novel·la de Juli Alandes, per exemple, situada en un poble més o menys fictici. I mira el crim (real) de l'alcalde de Polop: quines coses passen en un poble de 5.000 persones, no?

—Hi ha força policies que escriuen gènere negre. És una manera de con-

—jurar fantasmes, d'aprofitar temes o de què?

—Això ho haurien de respondre ells, és clar, perquè hi deu haver de tot. Però en el cas del Josep Torrent, que pot tenir la morbositat afegida que era policia local a Olot en l'època del segrest de Maria Àngels Feliu, ell sempre diu que no aprofita mai res de les investigacions, temàticament. De tota manera, tenen avantatge a l'hora de recrear una investigació policíaca, per exemple, o de descriure què passa a una persona quan la detenen i la fiquen al calabós.

—També hi ha periodistes. La ficció permet d'escriure coses que cal callar a la crònica estricta?

—La ficció et permet de publicar tot allò que saps però que no pots demostrar. Hi ha molts periodistes que escriuen negre. Al País Valencià tenim el cas claríssim de Ferran Torrent, que era periodista. Potser és allò de saber una cosa i ai si la pogués contar, si la pogués contar... fins que, pam!, ho fas a la novel·la.

—Corrupció política, destrucció del paisatge, màfies xineses o de l'est, macrobordells... Els diaris us van farcits d'idees.

—Sí, i avui dia la frontera entre realitat i ficció i entre gèneres literaris, per sort, és, si no superada, almenys difuminada notablement, fins i tot en assaig. La novel·la negra sol ser ambientada dins d'escenaris recognoscibles perquè una de les intencions dels autors és precisament criticar la societat que els envolta. Són molt realistes, per tant. I és complicat de triar tema, a vegades. I de contenir-se, també.

—Per què?

—Perquè hi podries posar un excés d'informació. Està bé farcir la trama amb elements de la realitat, però també volem saber qui és l'assassí, no?

—Ja els heu anomenats: Manuel de Pedrolo i Jaume Fuster. Us els imagineu contents dels seus deixebles?

—En tot cas, nosaltres, com a antòlegs, els hem dedicat el llibre. I a Tasis. A tots tres. Ells són els pioners. Amb ells comença l'aventura. I probablement estarien contents perquè la seva feina té continuïtat: la llavor que van sembrar ha fet un arbre esponerós. Veurem si la indústria permetrà que aquest arbre es converteixi en un bosc.

Núria Cadenes